

Jak to začalo

(Vše je někdy poprvé)

Léto. Rozmarné, vančurovské, mokré. Sedím doma a prohlížím stará alba se zažloutlými fotkami z doby dávno minulé, kdy jsem se ještě vešla do nákupní tašky a při pozornějším pohledu vidím, že v ní se mnou byla i kočka. První kočka, se kterou jsem se poznala.

Pamatovala moje narození, byla první, která mne seznámila s kočičími drápy, když jsem jí chtěla muchlat kožíšek, a dokonce mohla i za můj první výprask. To bylo tenkrát, když jsem se poprvé ztratila. Babička řekla, že spolu půjdeme na návštěvu k příbuzným. Než zkontrolovala před odchodem svoje malé hospodářství, rozhodla jsem se, že na ni počkám u branky v předzahrádce. Pod růžovým floxem seděla kočka. Upřeně sledovala myši díru pod liliemi, jen uchem sem tam pohnula, soustředěná, napjatá. Přikrčila jsem se do sousedního keře fialových plamének odhodlaná, že budu číhat s ní. Třeba konečně uvidím, jak je chytá. Kočka, vlastním jménem Kočica, pocházela z rodu Amazonek a uctívala bohyni lovu a mou bábi. Pravidelně jim na oltář kladla svoje obětiny. Tedy ne na oltář, ale na první schod do domu. Její obětiny, spíš oběti, byli hlodavci všech druhů i velikostí vyrovnaní v řadě, vždy nejméně pět kousků za noc. Hrdě je hlídala a čekala na svou odměnu. Vždy se jí dostalo dobré snídaně i nějakého pamlsku navíc.

Bábi se objevila u branky a začala mne volat. Když číháme, nemohu se ozvat, určitě mne uvidí a pochopí, že je to vážné – vždyť lovíme. Zřejmě mě neviděla, vrátila se na dvorek a volala mne tam, za chvíli znovu přišla do předzahrádky a v jejím hlase se ozýval divný podtón. Že by se něčeho bála? Mudrovala jsem si potichu a zase jsem se neozvala. Zalíbilo se mi mezi květinami, kde se šířila omamná vůně, bzukot včel se ozýval ze všech stran, kolem floxů se trhaným letem míhali pestřenky, na hořící lásku se usadil motýl –

mikrosvět zahrádky mne pohltit. Když bábi udělala třetí kolečko, to už v jejím hlase nebyl jenom strach, ale panika. Kočka vylezla a šla se jí otírat o nohy. Byl konec lovu. Vylezla jsem také. Ale snad jsem to neměla ani dělat. Z návštěvy sešlo a když se vrátila mamka z práce, bábi žalovala. Nechápala jsem, proč mne trestaly. Taková potupa. Urazila jsem se na všechny a šla jsem si stěžovat kočce. Seděla na lavičce u domu a čistila si tříbarevný kožíšek. Bílou tlapkou si umývala uši, potom jazýčkem bílé břicho. Dokud jsem na ni nesahala, mohla jsem sedět vedle ní a bědovat nad životem. Jenže já se chtěla přitisknout do toho hebkého kožíšku, cítit jeho teplo a poslouchat jemné vrnění. Kočka chvíli držela a snášela mé dotěrnosti. Za chvíli se mi z náruče vyvlékla jako úhoř, ducla do mne hlavou, až mne málem povalila a zmizela ve vysoké trávě na zahradě.

Když jsem se ztratila podruhé, nemohla za to kočka, ale daleko větší zvířata. Babička odešla na nákup a na starost mne dostal děda.

„Půjdu si pro viržinko, chvíli zde počkáš.“ Řekl a odešel do domu. V tu nestřeženou chvíli šel kolem můj stejně starý soused Mirek. Kousal rohlík se sýrem, zastavil se u plotu a povídá, co určitě slyšel doma: „Seš tady pořád sama za plotem.“ Potom se zamyslel a jako chlap, který s tím může něco udělat, dodal: „Pojď se mnou. Jdu za tetičkou do kravína, ukážu ti krávy.“

Nedala jsem se pobízet. Oba dva, sotva pětiletí prckové, jsme se vydali přes silnici na louku před domem a vyšlapanou cestičkou zlátnoucím pšeničným lánem k obzoru. O tom, co následovalo vyprávěla bábi. Když

dorazila z nákupu a ptala se po mně, děda zamžoural spokojeně do sluníčka, potáhnul z viržinka a klidně řekl: „Tož včil tu byla.“ Bábi, jata divnou předtuchou, upustila nákup a proběhla dům, dvůr i sto metrů dlouhou zahradu, nahlédla do mé skrýše na půdě nad kozím chlívkem, do přikryté studny a když se neshledala s vnučkou živou ani mrtvou, vypravila se do okolí. Zamířila ke strategicky položenému domu, kde Tonča, žena v domácnosti, z kuchyně sledovala dění na celé čtvrti. Dorazila ve chvílce, kdy nám Tonča, Mirkova maminka, mazala chleba se sádlem a my s Mirkem jsme se chystali do bývalého panského dvora, abychom si prohlédli ještě koně.

„Co tady děláš?“ Spustila na mne udýchaná babička. „Hrají si tady s Mirkem.“ Odpověděla za mě Tonča a rozšafně zvala babičku, aby se posadila na kus řeči, aniž se zmínila o kravínu i plánech na exkurzi k valachům do dvora. S bábi nic nebylo. Nedbala mých hlasitých protestů a pláče, odtáhla mne domů, i na ten chleba se sádlem se zapomnělo. Tentokrát se trestání ujal táta, a bolelo to. Nejspíš proto, že babička vyhrožovala, že mne už hlídat nebude a mamka, že má zůstat doma z práce a starat se o tak neposlušné dítě sama. Nakonec se dala ještě umluvit, ale branka u předzahrádky se od té doby zamykala tak pečlivě, že k nám neproniknul ani pošťák. Vyhubováno dostal i děda, který zaznamenal významné prvenství – stal se prvním mužem v mém životě, který mě neuhlídal. Znovu jsem, uražená a ponížená, vyhledala kočku. Ta seděla u záhonku majoránky a číhala na krtka. Věděla,

že je po lovu. Protáhla se kolem mne a chystala se k odchodu. Chytila jsem ji za ocas.

„Neutíkej.“ Škemrala jsem, ale ona neměla náladu. Sekla po mně packou, abych věděla, že za ocas se kočka nechytá a prchla.

„Zase tě poškrabala, že?“ Ozvala se za mnou mamka. Měla jsem slzy na krajíčku a můj svět se zdál být zlé a temné místo.

„Nesmíš ji tahat. Ona bude mít koťátka, víš?“

„Ko-ťát-ka?“ Slabikovala jsem to magické slovo a rázem jsem zapoměla na všechna příkoří toho dne.

„Kdy?“

„Co, kdy?“

„Kdy už bude mít koťátka?“

„Už brzy, za pár dní.“ Myslím, že pak mamka litovala svého neuváženého a předčasného prohlášení, protože jsem se každé ráno budila s jedinou otázkou: „Už máme koťata?“ A jednoho dne to skutečně přišlo. Kočka ležela v kuchyni ve staré slaměné ošatce a packami objímala jediné, maličké, slepé, bezbranné koťátko. Můj svět dostal další rozměr. Rezavobílý kocourek, dnes bych řekla červený bicolor s tygrovanou kresbou, se stal alfou i omegou mého bytí. Byla jsem jeho vášnivou ctitelkou – podle mamky, ošetřovatelkou – podle babičky, mladým přírodovědcem, který sledoval jeho vývoj – podle táty, jeho oblíbenou hračkou – podle dědy a kamarádem – podle mě. Nehnuli jsme se od sebe. Každý den, když rodiče přišli z práce, jsem podrobně referovala, co pěkného jsme s Macínkem zažili. Jen co trochu povyroستl, začala mu kočka nosit do kuchyně živé

myši a vyučovala ho lovu. To bylo babičce silně proti vůli, a tak byli oba vystěhovaní ven na zápraží. Já šla s nimi.

Bábi kula plány, jak se kocoura zbaví a komu ho daruje. Měla neměnný názor, že kocouři jsou domácí povaleči, smradlaví darmožrouti, kteří myši nechytají. Jako příklad uváděla tlustého kocoura z blízkého statku, který spával na mlatě a myši před ním špacírovaly ze sýpky do stodoly a zpět a on ani tlapou nehnul. Jenže její záměr narušila náhlá smrt kočičí matky. Za časného rána ji srazil autobus, když se vracela přes silnici z lovu. Tak mne tříbarevná Kočica seznámila jako první i s krutým údělem smrti.

Protože v domě na venkově kočka být musí, byl kocourek Macínek vzat na milost. Svoje místo v domácnosti si vydobyl i vlastními zásluhami, když sotva pětiměsíční vyplenil za jedno odpoledne hnízdo myši čítající sedm mláďat a jednoho dospělce. Řadu roků pak prokazoval, že je lovcem na slovo vzatým, pravým synem své matky, ne nějaký smradlavý povaleč a darmožrout, jak prorokovala bábi. Když jsem se příští rok stěhovala s rodiči do nedalekého města, bábi se odmítla kocoura vzdát a přesvědčila mne, že by se v novém bydlišti ztratil. Bála jsem se, že na mne zapomene a naše přátelství skončí, ale nestalo se. Vždycky, když jsme přijeli na návštěvu, Macínek za chvíli odněkud přiběhnul, vyskočil mi na klín a vášnivě mě vítal.

Tak začalo mé celoživotní přátelství s koťaty, kocoury a kočkami.

Můj první odchov „Z“

Psal se rok 1964 a z rádia se do všech stran a velmi často rozléhala Písnička pro Zuzanu: „ZuzanóóóÓÓ.... chci ti jenom jednu větu, jenom jednu prostou větu vyjevit ...“ To se vemlouval Waldemar Matuška do přízně Zuzany a svých ctitelek rozmanitého věku. I mě - desetiletou školačku - ten hit potrefil a následky na sebe nedaly dlouho čekat.

Když se babiččině černé kočce Micce narodila koťátka, začala jsem žadonit o jednu malou kočičku, kterou si pojmenuji Zuzana a bude moje Zuzanka, Zůzička, ZuzanááÁÁ. Jenom moje!!! Ne jako všechny pracovní kočky mé babičky, které přes mou veškerou „péči“ -

oblékání do čepiček, pudrování břicha, zabalování do povijanu a podobně milovaly jen babičku, která je podle mého názoru „pouze“, ale zato pravidelně krmila. Nosily jí tucty myší, které pokaždé rovnaly na práh domu a byly za ně odměňovány chutnými škvarečky a to - opět podle mého - zcela nespravedlivě, protože lov byl jejich oblíbený sport, který by si stejně neodepřely, jen ho před paničkou prezentovaly jako záslužnou a těžkou práci na její počest a inkasovaly žold. Připadala jsem si mezi nimi jako outsider, kterého berou na milost, jen když si chtějí ohrát kožich pod mojí peřinou nebo když dostaly chuť na moje mléko – o oboje jsem se s nimi poctivě a tajně dělila. Na oplátku mě preventivně škrábly, abych je zase nestrkala do kočárku pro panenky. Kdo by se divil, že jsem si chtěla vychovat svoji kočku k obrazu svých představ o přátelství a vzájemné lásce.

Po celodenním přemlouvání, prošení a slibování, jak se budu starat, byla kočička odsouhlasena i se svým moderním jménem. Ale jak to tak bývá, za několik dní se objevil problém. Na kočku Micku padla silná poporodní říje. Od malého kotěte, které právě otevřelo oči, utekla za kocoury a nevracela se. Byla jsem podrobena zdrcující kritice, co jsem si to vymyslela a na co mi zase skočili. Babička položila řečnickou (nebo řeznickou?) otázku: co teď s kotětem, které neumí jíst z misky a jak se „to“ vyřeší? Zarputile jsem prohlásila, že se postarám sama, protože Zůzička je moje a odešla jsem hledat mezi svými hračkami tu malou lahvičku s dudlíkem, kterou jsem si nedávno koupila na pouti. V plen padlo v té době nedostatečné sušené mléko, a protože byl zrovna začátek prázdnin a já byla v krmení

vytrvalá a pečovala jsem, jak jsem slíbila, kotě dostalo šanci žít. Konečně jsem si užila péče o koťátko. A dospělí mě v tom nechali samotnou, stejně jako kočka matka. Ta se objevila za čtyři dny. Zuzanku několikrát olízla, zdálo se, jako by mou péči zkontrolovala a schválila a zmizela znovu.

Vážnou ránu do mých plánů zasadit táta. Přijel odkudsi a když jsem se chlubila se svou Zuzankou, obhlédl ji a se smíchem mi sdělil, že Zuzanka je kocour. Ostatní se mi hned začali poťouchle pošklebovat, co si teď počnu s tím vykřičeným jménem. Ani pak jsem se nevzdala. Když kocour – tak ... no tak - Zuzák, rozhodla jsem se v mžiku.

Celé prázdniny byly naše. Kocourek pilně cucal z dudlíku, až mu zesílily tlapky, sám si lahvičku držel. Nehnul se ode mě na krok. Většinu času trávil v mé náruči, v kočárku mezi mými panenkami, v mé posteli.... Naučili jsme se šidit babičku, která se zlobila, že kocour spává v damašku jako pán. Dokud byla bábi daleko, ohříval se u mne pod peřinou a hlasitě předl. V okamžiku, kdy vstoupila do pokoje, okamžitě ztichnul a já jsem lhala, že o kocourovi nic nevím. Bůh ví, jak rozeznal, kdy přišla ona a kdy vstoupil kdokoliv další z rodiny, který ho nepronásledoval.

Tak se moje přání stalo skutkem. Byl mým přítelem nejvěrnějším a já byla jeho vztahovou osobou se všemi radostmi, které to přináší a také se všemi povinnostmi. Zuzák svůj názor na vzájemnou lásku nezměnil ani poté, co dospěl. Ani nevíte, jak jsem byla hrdá, když mi k nohám složil svou první ulovenou myš.

Uplynulo mnoho desetiletí od těch šťastných časů mého mládí a mohu říct spolu s Leo Dworkinem: **Čas nikdy nevymaže vzpomínky na dobrou kočku.**

Povídka o toulavé Kočce

Pořídit si kočku lze dvěma způsoby - buďto si ji vyberete vy, nebo si vybere ona vás.

Poprvé jsem ji uviděla, když jsme na podzim sbírali ořechy na naší venkovské chalupě. Hopkala mezi spadáním listů na svých tenounkých nožičkách, tlapkami chytala oříšky a pokukovala po nás, zda jsme si jí všimli. Naše, v té době již postarší, kočka Micka-Luciferka seděla opodál na studni a pozorovala to stvoření. Věděla o ní mnohem dřív než já. A jeden pohled na naši podmračenou kočku mi řekl, že to kotě se k nám chce přidat a také to, co si o možném přistěhovalci Micka myslí.

Ano, byla ještě kotě, možná půl roku stará, tříbarevná, s velkým podílem bílé barvy a krásně rozloženými černými a rezavými skvrnami na hřbetě i na hlavě. Její bílá byla skutečně bílá a nevypadala podvyživeně, jako většina koček ze sousedství, zejména z té strany odkud přišla. Proto jsem o ni nejevila žádný zájem i když svým vzhledem mě určitě zaujala. Nemohla jsem se zpronevěřit naší kočce a lákat vetřelce, který jí byl nevhod. Micka se mnou prožila zlé časy a stála při mně, byla mým spojencem a učitelem života. Tak žádné přivandrovalé kotě. Určitě domov má. Taky byl nejvyšší čas zazimovat chalupu a přesunout se do teplého bytu. Zase zde půl roku nebudeme, nemůžeme ji lákat od jejího domu, ještě by se mohla ztratit. Zdůvodňovala jsem si nezájem.

Když jsem začala jezdit na jaře příštího roku na víkendy na venkov, k mému překvapení mne na dvorku vítala ta malá tříbarevná.

„No mami, kde se tady vzala?“ Nedokázala jsem skrývat rozhořčení.

„Přišla. Patří Boženě. Jmenuje se Kočka.“ Byla stručná odpověď.

Když jsem ji prohlédla lépe, zjistila jsem, že určitě kojí koťata. Byla vyhublá, drobátko ušmudlaná a nejhorší byl ten její pohled. Už nebyla bezstarostné, veselé kotě. V očích měla hlad a strach a zároveň odhodlání jej překonat a důvěřovat pro kus žvance. To mamka nemohla vydržet. Kapitulovala jsem i já. Souhlasila jsem s přikrmováním. Jenže s Boženou nebyla žádná legrace, byla to známá jazyčnice a naše křehké sousedské vztahy často narušovala z malicherných příčin. Její muž dělal díry v našem plotě, aby jejich slepice mohly na naší zahradě sklízet, co jsme pěstovaly. Stížnosti nepomáhaly. Díry ucpal až pochopil, a trvalo dlouho, než pochopil, že slepice tam kde hodují, začaly taky snášet vejce. Pak si začínejte něco s takovými. Zejména, když se Božena chlubila po celé dědině, jakou má pěknou kočku.

Ukázalo se, že Kočku naše Micka vzala na milost. Tedy žádné přátelství se mezi nimi nevyvinulo, Micka si pečlivě střežila své výsadní postavení domácí paní, ale dovolila jí, aby k nám chodila a dojídala její zbytky. Jasně, že jenom u zbytků nezůstalo.

Dost jsem se tomu divila, zejména po příhodě s Boženiným psem, tlustým křížencem baseta a vlkodlaka, v okolí vyhlášeným rváčem, který se dostal dírou v plotě až na náš dvůr a kterého Micka zjistila u schodů do domu. V mžiku se proměnila na Luciferku: svoji dlouhou srst naježila tak, že zdvojnásobila svůj objem, vzhled doplnila zuřivými zvuky velké kočkovité

šelmy a než jsem stačila vyběhnout ven, abych ji před třikrát větším psem zachránila, hnala jej sama přes celý dvůr na zahradu, zpět dírou v plotě až k sousedům. Pak se vracela s ocasem vztyčeným a zvláštní jiskrou v oku, trochu udýchaná, ale krokem vítěze. Víckrát nepřišel.

Zato Kočka chodila pravidelně. Během několika týdnů nabrala správnou váhu, časem si zase očistila kožíšek a když v polovině prázdnin seděla u nás v okně a po vydatné svačince si spořádaně olizovala pacičku, kterou si šudlila růžový čumáček, došlo k tomu, čeho jsem se bála. Kolem šla Božena se svou kamarádkou a ta si všimla: „Hele Božka, vidíš to? Tvá Kočka sedí u nich v okně!!!“

Božena cosi málo srozumitelného a vzteklého zahučela a pak slyšitelně dodala: „Chodí taky k Olině, je to tulačka, akorát kořata nosí dom.“

Docela jsem si za záclonou oddechla. Když v tom jedeme s Olou, snad dá kvůli kočce pokoj. Božena s Olou neměly moc společného. Kromě manželů, kteří spolu den co den vysedávali v hospodě a na zpáteční cestě se podporovali v nejistém kroku.

Průzkumem u Oly jsem zjistila, že k ní Kočka chodila celou zimu na svačiny a v noci spávat na půdě. Co jsme se na jaře nastěhovaly, spává u nich dál, ale potravu už neřádá. Ještě dodala, že se Kočka doma bojí psa i Boženiných kluků, kteří jí dělají co nejhoršího.

Tak to chodilo dva roky. V zimě se stravovala a nocovala u Oly, když jsme z jara dorazily na chalupu,